

Harrokeria: boterearen ispilua?

- Jarduera honetan, harrokeriaren inguruan hausnartuko dugu, gehiegikeria eta zapalketa aztertuz zenbait testuingurutan, eta esperientzia pertsonalak partekatuz.
- Helburua da ahozko adierazpena, ulermena eta -z, -ari/ei buruz eta -aren/ en inguruan egiturak lantzea.

Adimen artifizialak sortutako irudia

Entzun aurretik

1. Zer pentsatzen duzu harrokeriari eta harroputzei buruz?

Irakurri ondoko galderak, idatzi erantzunak eta partekatu horiek zure ikaskide batzuekin. Ondoren, komenta itzazue talde handian, eta saiatu ideia nagusiak adosten.

TALDEAN

Galderak:

Zertan ager daiteke harrokeria eguneroko bizitzan?

- **Nagusi batek langile bati modu txarrez hitz egiten dionean, mespretxuz.**

- _____
- _____
- _____

Harroputz baten jarreraren adibiderik bururatzen zaizu?

- _____
- _____
- _____
- _____

BAKARKA

2. Testuan agertuko den lexikoa ikasiko dugu

Ondoko hitzak entzungo duzun testutik atera ditugu. Irakurri arretaz, eta lotu hitz bakoitza dagokion esanahiarekin.

HITZAK	ESANAHIK
ERREIA	A. Bide baten zati bakoitza, ibilgailuak ibiltzeko bide paraleloa. Adib.: <i>Autobidea bi erreitan banatuta dago.</i> B. Trenak ibiltzeko erabiltzen dituen altzairuzko bi barra paraleloetako bakoitza. Adib.: <i>Trenak arrastaka egiten duen soinua erreien gainean dabilenean sortzen da.</i>
BOST AXOLA	A. Gehiegizko kezka edo ardura adierazteko esamoldea. Adib.: <i>Lan horrek bost axola dionez, ardura handiz jokutzen du.</i> B. Guztiz berdin, inporta ez; ardura gabe jokatzeko adierazten du. Adib.: <i>Bost axola zaio zer esaten duten.</i>
HARROKERIA	A. Norbera gehiagoagotzat ez hartzea; xumea eta umila izateko jarrera. Adib.: <i>Garaipena lortu arren, harrokeriaz hitz egin zuen talde osoaren lana goraipatuz.</i> B. Norbera besteak baino gehiago dela pentsatuz jokatzeko. Adib.: <i>Harrokeriaz beteta hitz egiten du beti.</i>
PAPARRA	A. Bularraldea. Sarri, harrotasuna fisikoki adierazteko aipatzen da. Adib.: <i>Paparra puztuta ibiltzen da lortutakoarekin.</i> B. Ikasgai edo lan bat saihesten duen pertsonak egiten duena. Adib.: <i>Gaur papar egin dut euskara-eskolara.</i>
KOTXETZARRA	A. Auto handia. "-tzar" atzizkiak zerbaiten tamaina handia adierazten du. Adib.: <i>Kotxetzar hori ez da nire garajea sartzen.</i> B. Auto zahar eta hondatua. "-tzar" atzizkiak kutsu negatiboa ematen dio. Adib.: <i>Kotxetzar hori beti dago matxuratuta.</i>
HILGARRIA	A. Hiltzeko arriskua eragin ezakeen zerbait; oso larritzat jotzen dena. Adib.: <i>Hilgarri izan daiteke gaixotasun hori, tratatzen ez bada.</i> B. Norbaitek barre handia egiten duenean sortzen den egoera. Adib.: <i>Hilgarria izan zen haren txantxa, denok barrez lehertu ginen.</i>

BALAZTA

A. Haurrak jolasteko tresna, soka edo katez zintzilik dagoena eta aurrera-atzera mugitzen dena.

Adib.: *Parkean balazta batean ari dira jolasten haur txikiak.*

B. Autoak (edo ibilgailuak) gelditzeko erabiltzen den gailua.

Adib.: *Txakur bat atera zitzaidan bidera, eta balazta zapaldu behar izan nuen.*

ZITALA

A. Gaiztoa, krudela edo bihotzik gabea.

Adib.: *Hitz zitalak bota zizkion.*

B. Oso pertsona dibertigarria eta alaia.

Adib.: *Zital hori beti dabil brometan, jende guztiak maite du.*

SAKATU

A. Zerbait leku batetik atera, normalean indarka.

Adib.: *Ilitze hau hormatik sakatu dut.*

B. Zerbait estutu edo zanpatu, normalean botoi bat edo tresna bat martxan jartzeko.

Adib.: *Sakatu "enter" tekla, mesedez.*

Ariketa zuzentzeko, alderatu zure erantzunak ikaskide batenekin; konparatu ondoren, egiaztatu erantzun zuzenak 8. orrialdean.

BAKARKA

Orain, idatzi esaldi bana aurreko hitzak erabilita. Hitzak hobeto gogoratzeko, saia zaiez esaldi esanguratsuak egiten: gaurkotasunezko gai bati buruz, protagonista ezagunei buruzkoak...

Esaldiak:

1. *Nire anaiak beti erdiko erreitik gidatzen du autobidean.*

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

Irakurri esaldiak talde handian, eta zuzendu ikaskideen eta irakaslearen laguntzaz.

Entzun bitartean

3. Zer gertatu zaio narratzaileari?

Entzun behin *Hitz Esana* podcastean, Eider Adeletzek harrokeriari buruz egiten duen gogoeta, eta erantzun labur ondoko galderei.

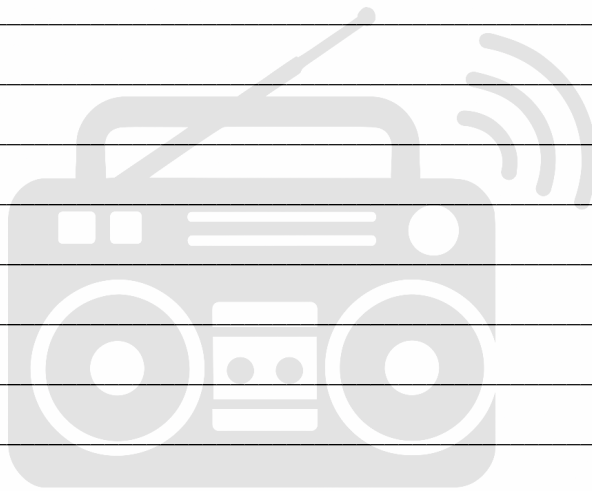
- Zer gertatzen ari zaio narratzaileari?
- Nola sentitzen da?
- Nola laburbilduko zenuke, esaldi bakar batean, narratzaileak bidali nahi duen mezua?

Galderak

guau
gure audioa

Harrokeriaz

Talde handian, alderatu zure erantzunak ikaskideekin, eta saiatu horiek bateratzen.

Adimen artifizialak sortutako irudiak

BAKARKA

4. Gidariaren hausnarketa, harrokeriari buruz

Entzun audioa berriro, eta aukeratu testuarekin bat datozen esaldiak.

[Harrokeriaz](#)

- 1
 - A. *Narratzailea bere autoa gidatzen ari da.*
 - B. Narratzailea kopilotu gisa doa Seat Ibiza batean.
- 2
 - A. Mercedes handi batek narratzailearen autoa aurreratu du.
 - B. Mercedes handi bat narratzailearen autoaren atzetik dator.
- 3
 - A. Narratzaileak dio Mercedeseko gidaria oso deseroso sentitzen dela.
 - B. Narratzaileak dio Mercedeseko gidaria bortitz gidatzen ari dela.
- 4
 - A. Narratzailea Trumpi eta Rubialesi buruzko berriak entzuten ari da, autoan doala.
 - B. Narratzaileak gizon boteretsuen harrokeriaz pentsatzen du, autoan doala.
- 5
 - A. Narratzaileak dio atzeko ispilutik begiratu duela, eta Mercedeseko gidaria lasai ikusi duela.
 - B. Narratzaileak dio lasai uzteko eskatu diola Mercedeseko gidariari, atzeko ispilutik begiratuta.
- 6
 - A. Narratzaileak dio kilometro gutxian harroputzekiko intolerantzia garatu duela.
 - B. Narratzaileak dio harroputzaren intolerantzia sentitu duela, hamar kilometro eskasean.
- 7
 - A. Narratzaileak bere autoaren balaztara hurbildu du oina, baina ez du freno sakatu.
 - B. Narratzaileak bere autoaren balaztara hurbildu du oina, eta freno sakatu du.

TALDEAN

Elkartu ikaskide batekin, alderatu erantzunak, eta saiatu horiek adosten. Ondoren, alderatu bikotean emandako erantzunak gainerako ikasleek emandakoekin.

- Erantzun zuzenak 8. orrialdean.

BAKARKA

5. Zertaz ari gara?

Audioan sarri aipatu du narratzaileak ZERTAZ ari den. Lehen aipua honakoa izan da: “Aspaldi idatzi nahi nuen harrokeriaz”. Entzun testua arretaz, bilatu egitura hori edo egitura baliokideak erabiltzen dituzten esaldiak (ZERI BURUZ, ZEREN INGURUAN), eta idatzi hemen.

“Aspaldi idatzi nahi nuen *harrokeriaz*”, _____

- Ariketa zuzentzeko, alderatu zure erantzunak ikaskide batenekin; konparatu ondoren, egiaztatu erantzun zuzenak 8. orrialdean.

Entzun ondoren

6. Zeri buruz ari garen adierazteko edukiak lantzen

Osatu ondoko esaldiak, -z, -ari/ei buruz eta -aren/en inguruan egiturak erabiliz.

- A.** Seat Ibizako gidariak **harrokeriaz** hitz egin digu, istorio hau kontatzean.
- B.** Trump eta Rubiales _____ mintzatu da, biak harrokeriaren adibidetzat hartzen baititu.
- C.** Mercedesaren gidariaren jarrera _____ -ko hausnarketa egin du, boterearen eta desberdintasunaren adierazle gisa.
- D.** Audioa oinarri, harroputz _____ -ko gogoeeta egin dugu eskolan.
- E.** Taldean, testuan agertzen den gai _____ -ko iritzia partekatu ditugu.
- F.** Batzuek Gazan egin nahi duten _____ -ko kritika zorrotza ere entzun ahal izan dugu.
- G.** "Txulo-terrorismoa" _____ ere mintzatu da hizlaria, tonu ironikoan baina mezu sakon batekin.
- H.** Zebra-bideetan izaten diren jokabide zital _____ aritu da hizlaria.

...-z
...-ari/ei buruz
...-aren/en inguruan
...-ari/ei buruz
...-ari/ei buruz
...-aren/en inguruan
...-ari/ei buruz
...-z

ZERI BURUZ?

EGITURA	ADIBIDEA
1. -z atzizkia [Izena] + -z ari izan / hitz egin / idatzi...	Harrokeria z aritu gara
2. -ari/ei buruz [Izena] + -ari/ei buruz ari izan / hitz egin...	Harrokeria ari buruz hitz egin du
3. -aren/en inguruan [Izena] + -aren/en inguruan aritu / gogoeta egin	Harrokeria aren inguruko gogoeta egin dugu

Ariketa zuzentzeko, alderatu zure erantzunak ikaskide batenekin; konparatu ondoren, egiaztatu erantzun zuzenak 8. orrialdean.

Entzun ondoren

TALDEAN

7. Isterioko protagonisten jarrerak baloratuko ditugu

Elkartu ikaskide batzuekin, mintzatu ondoko gaiei buruz, eta alderatu zuen iritziak. Ondoren, talde handian eztabaidatuko dugu gaiaz, eta adostasunera iristen saiatuko gara.

Galderak

- Nor ari da egoki jokatzten: Mercedesaren gidaria ala narratzailea? Baten batek arrazoi osoa dauka? Zergatik?
- Gizartean, nork erakusten du harrokeria gehien?
- Harrokeria botere-harremanekin lotuta dagoela uste duzue?

BAKARKA

8. Harrokeriari buruzko iritzia idatziko dugu

Herriko aldizkari bateko kazetaria zara, eta gaur harrokeriaren inguruko artikulua laburra idatzi behar duzu. Aukeratu ondoko alorretako bat, eta idatzi artikulua.

Harrokeria kalean eta trafikoan

Harrokeria politikan eta komunikabideetan

Adimen artifizialak sortutako irudiak

Harrokeria egungo sare sozialetan

Berrikusi idatzi berri duzun testua, eta egin beharrezko iruditzen zaizkizun zuzenketak edo hobekuntzak. Berrikusi ondoren, garbira pasatu, eta bidali irakasleari, zuzen dezan.

ERANTZUNAK

2. Testuan agertuko den lexikoa ikasiko dugu

Erreia: A; Bost axola: B; Harrokeria: B; Paparra: A; Kotxetzarra: A; Hilgarria: A; Balazta: B; Zital: A; Sakatu: B.

4. Gidariaren hausnarketa, harrokeriari buruz

1: A; 2: B; 3: B; 4: B; 5: B; 6: A; 7: A.

5. Zertaz ari gara?

Aspalditik idatzi nahi nuen **harrokeriaz**. Ari naiz **Trumpez, Rubialesez** eta errepide atzean nire kotxeko ipurdian pegatuta (itsatsita) dudan **Mercedesaren gidariatz**. Gazan txikipark bat **egiteaz**, "Musutxo bat eman diezazuket?" **galdetzeaz**...

Harropuzkeria **horretaz** ari naiz.

6. Zeri buruz ari garen adierazteko edukiak lantzen

- a) Seat Ibizako gidariak harrokeriariatz hitz egin digu, istorio hau kontatzean.
- b) Trump eta Rubialesi buruz mintzatu da, biak harrokeriaren adibidetatz hartzen baititu.
- c) Mercedesaren gidariaren jarreraren inguruko hausnarketa egin du, boterearen eta desberdintasunaren adierazle gisa.
- d) Audioa oinarri, harroputzei buruzko gogoeta egin dugu eskolan.
- e) Taldean, testuan agertzen den gaiari buruzko iritziak partekatu ditugu.
- f) Batzuek Gazan egin nahi dutenaren inguruko kritika zorrotza ere entzun ahal izan dugu.
- g) "Txulo-terrorismoa"ri buruz ere mintzatu da hizlaria, tonu ironikoan baina mezu sakon batekin.
- h) Zebra-bideetan izaten diren jokabide zitalez aritu da hizlaria.

HIZTEGI LAGUNGARRIA

Bost axola. Bat ere axolarik ez izan.

Paparra hazi. Harrotu.

Eder zaizkigun hitzak. Guretzat politak, esanguratsuak diren hitzak.

Kakaren (hutsaren) hurrengoa izan. Ezer ez izan.

TRANSKRIPZIOA

Abiadura mugatua duen errail bakarreko errepidean gidatzen noala, nire Seat Ibiza txikiaren ipurdian Mercedes bat itsatsi zait gertuegi. Nik ezin dut azkarrago joan, eta berak ez du polikiago joan nahi. Eta berak dirua du, boterea du, gizona da; eta berari bost axola dio nire deserosotasunak.

Berak presioa sartuz azeleratuko du, nik bihurgunetan zehar bost hanka galdu behar baditut ere. Aspalditik idatzi nahi nuen harrokeriaz. Ari naiz Trumpez, Rubiales ez eta errepide atzean nire kotxeko ipurdian pegatuta (itsatsita) dudan Mercedesaren gidariaz. Gazan *txikipark* bat egiteaz, "Musutxo bat eman diezazuket?" galdetzeaz... Mercedeseko gidaria ez denean zebra-bideetan gelditzen, are gutxiago, inkestek dioten bezala, gurutzatu behar duen oinezkoa emakumea eta etorkina bada... Harropuzkeria horretaz ari naiz: nola hazten zaizuen paparra, nola kutsatzen dituzuen eder zaizkigun hitzak, nola ikusten duzuen dirua pertsonen bekokietan, nola sentitzen zareten gehiago, kakaren hurrengoa zaretenean. Botereak blindatzen du zuen "txulo-terrorismoa". Atzerako ispilutik begiratu dut Mercedeseko gidaria, "utzi lasai" eskatzen; baina ez du hizkuntza enpatikoa ulertzen, eta ezin gara komunikatu.

Errepide estu eta arriskutsua da, bizitza ere bai; eta zenbat kotxetzar, zenbat kotxetxori, atzetik bultzaka! Harroputzekiko intolerantzia hilgarri bat garatu dut barianteko (saihesbideko) hamar kilometro eskasetan. Mercedes a nire kotxearen ipurdian pegatuta (itsatsita) dudala, balaztara hurreratu dut hanka, eta ez dut bere harrokeria-mailara igo nahi, baina antiheroi zital batek bezala pentsatu dut: "Eta, bat-batean, nire autoaren freno sakatuko banu...?".